

Recensent: Hanneke ter Beest

Rita Vrancken: 'Buiten blijft het zondag' Roman gebaseerd op een waargebeurd verhaal. Uitgeverij Vrijdag. Antwerpen 2017. ISBN 9789460015328 Zie ook: www.vrijdag.be (Guillain-Barre Syndroom / Auto-immuunziekte / Ziekenhuisopname / Revalidatie / Coping / Familieverhoudingen / Veerkracht / ED)

Soort boek/Ziekte/Stijl

Faction, een roman gebaseerd op een waargebeurd verhaal. Het verhaal is van Rita Vrancken zelf, in het boek heet ze Johanna Jordens. Ze raakt binnen 48 uur verlamd en wordt op de intensive care opgenomen. Ze beschrijft hoe dat voor haar was, hoe ze revalideerde en haar leven weer probeert op te pakken. Het is een boek van 231 pagina's in drie delen: Bloed, Zweet en Frambozen.

Covertekst: 'Op de laatste zondag van april 2013 wordt Johanna Jordens verlamd door een auto-immuunziekte. In minder dan achtenveertig uur tijd kan ze niet meer bewegen, zelfstandig ademen, praten, slikken... Ze zit gevangen in een plaasteren lijf. Wanneer haar tienerzoon voor het eerst aan haar ziekbed verschijnt, leest ze de verbijstering in zijn ogen. Haar wilskracht is het enige dat haar nog rest. Wanneer ze na een maandenlange revalidatie min of meer functioneert, gaat ze – tegen het doktersadvies in – naar huis, gedreven door de illusie dat de moederrol daar als vanouds op haar wacht. Maar haar zoon heeft intussen de stap naar volwassenheid gezet. De rollen lijken omgedraaid, tot het noodlot opnieuw toeslaat.'

Het Guillain-Barre Syndroom (GBS) is een zeldzame aandoening van de zenuwen buiten het centrale zenuwstelsel. Bij GBS is er sprake van spierzwakte of verlamming en vaak ook van gevoelsstoornissen zoals gevoelloosheid of tintelingen. De ernst van de ziekte varieert van lichte verschijnselen tot een tijdelijke volledige verlamming waarbij ook ademhalingspijpen en aangezichtsspijpen verlamd kunnen raken.

De meeste patiënten herstellen weer. Voor meer informatie:

<https://www.spierziekten.nl/overzicht/guillain-barre-syndroom/oorzaak-en-verschijnselen-van-gbs/#c1445>

De stijl van schrijven is tweestemmig. Vrancken schrijft van binnenuit de patiëntervaring en neemt de lezer direct mee het verlamde lijf in – dit voelt alsof je in deel een, Bloed, meegaat de locked-in ervaring in. Ondertussen is haar geest vrij en blikte ze terug op haar leven om niet te verdrinken in de verstikkende realiteit van ziekte en het ziekenhuis. Het tweede deel, Zweet, begint in het revalidatiecentrum en laat de lange en zware weg van herstel zien. Het derde deel, Frambozen, is kort en beschrijft het leven weer thuis en haar hoop op een toekomst.

Over de schrijfster

Rita is een vrouw van 53 jaar, getrouwd met Koen, moeder van Klaas en ze woont in Pelsteren, België. Meer informatie: <https://www.ritavrancken.be>
Zie ook: <https://www.hln.be/regio/lubbeek/-ik-wilde-niet-dat-mijn-zoon-me-als-een-lijk-zag~afba2063/> Ze is sinds haar jeugd begeesterd door verhalen. Later begon ze zelf te schrijven. Toen ze geveld werd door een zeldzame ziekte, die haar lijf en stem verlamde, werd ze ook maandenlang beroofd van andermans zalvende verhalen. "Tegen de tijd dat ik moeizaam met twee duimen kon typen, barstte mijn hoofd van de opgespaarde woorden en schreef ik Buiten blijft het zondag."

Korte beschrijving

Het boek begint in het ziekenhuis. Zonder introductie beschrijft Vrancken haar ervaringen en op de eerste pagina wordt ze geconfronteerd met de angst en schrik van haar zoon die aan haar bed staat te kijken samen met zijn vader. Johanna is erg ziek, maar beschrijft heel nauwgezet haar dagen. De contacten met artsen en verpleegkundigen, het bezoek van man en zoon en naaste familie. Ze kan niet praten, maar verwoordt in het boek haar werkelijkheid van zeer ernstig ziek zijn en veel behandelingen ondergaan en blootgesteld worden aan vele verschillende artsen en verpleegkundigen. Haar gedachten en gevoelens laat ze door het hele boek spreken alsof het personages zijn met wie ze in gesprek is, en ze heten: Angst, Hysterie, Wil, Moed, Woede, Schimmen, Zwarte Gedaanten, Schaamte, Verdriet en Verlangen. Het boek geeft inzicht in de manier van leven in een ziekenhuis en revalidatiecentrum en gaat nadrukkelijk in op de verschillen. In het revalidatiecentrum moet gewerkt worden (Deel 2: Zweet) en is de patiënt verantwoordelijk. Johanna wordt bijgestaan door liefdevolle mensen om haar heen, zowel man en zoon als ouders, zus en een goede vriend die regelmatig haar haren verzorgt, iets dat haar intens goed doet.

Wat viel op

In het begin is het wennen aan haar stijl van schrijven, het meegenomen worden in ernstig ziek zijn en de beleving ervan. Als Johanna meer grip op haar leven krijgt, krijg de lezer ook meer grip op het verhaal. Dit is de kracht van het verhaal, de verwarring van de patiënt is meevoelbaar. De ontmoetingen met artsen en verpleegkundigen en later fysiotherapeuten (kinesisten in België), logopediste, ergotherapeut, medepatiënten en stagiaires zijn levendig beschreven en leerzaam voor iedereen die in de gezondheidszorg werkt. Hoe een menselijke oplettende deskundige zorgverlener Hoop en Moed en vertrouwen geeft, en een onpersoonlijke zorgverlener Angst en Schaamte oproept.

Wat blijft is het enorme geduld en uithoudingsvermogen die de patiënt en haar familie moeten hebben. Tussendoor beschrijft Vrancken praktische aandachtspunten als een time-out aanvragen, een dagje naar huis, in bad willen, haren verven. Het boek is een uitnodiging voor patiënten om dat wat belangrijk is in het eigen leven, te laten horen.

In het hele boek vallen de momenten op die de zorg aangenaam maken of juist niet.

Citaten

p. 25 “Tien dagen is An niet naast je bed verschenen. Tien dagen heeft de droogte je lippen doen barsten, liet de koorts het alarm loeien omdat de blaassonde afgeknakt was, wapperde het laken niet luchtig over je verhitte vel. [...] Tien dagen luisterde je tevergeefs of je haar snelle, korte pas hoorde. Maar nu hoor je haar voetstappen.”

p. 136 “Vrijdagmiddag gaan de oefenzaken op slot. De meeste patiënten vertrekken dan gepakt en gezakt naar huis. In het weekeind hebben de verpleegsters tijd om haren te wassen, nagels te knippen en crèmes te smeren. Het ontbijt wordt niet door je strot geramd. De therapeuten zijn niet ontstemd omdat je niet op tijd op je therapie geraakte. Het middageten is nog warm als het door je keel glijdt. Er is tijd voor dessert.”

p. 165 “In de voortuin van de burens zijn de trossen van de blauwe regen vergaan en de bloemen van de rododendrons zijn verdroogd. [...] Je ogen – gewend aan het steriele ziekenhuiswit – zijn verblind door de kleurenpracht.”

p.167 “Ik ga naar de winkel’, zegt Floris.

‘Nee!’ roept Dries verschrikt. ‘Wat moet ik doen als mama in ademnood geraakt?’

Met geen enkel argument kan je hem geruststellen. Je bloedeigen zoon is bang voor jou, flitst het door je warrige kop.’

Recensies/Extra:

<https://www.ritavrancken.be/audiovisuele-pers/>

<https://www.ritavrancken.be/geschreven-pers/>

<https://www.youtube.com/watch?v=UohB2f05L3Q>

<https://thuisleven.com/2017/03/02/recensie-buiten-blijft-het-zondag-rita-vrancken/>

<http://www.uitgeverijvrijdag.be/auteurs/rita-vrancken>

<http://boekenbeschrijfster.nl/content/rita-vrancken-%E2%80%93-buiten-blijft-het-zondag>